

Motion till riksdagen 2005/06:Kr418

av **Gunilla Tjernberg m.fl. (kd)**

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	4
4	Den kristdemokratiska kulturpolitikens rötter	4
4.1	Professionellt kulturskapande och ideella insatser	6
4.2	Kulturellt arbete i andra länder.....	6
5	Helhet och långsiktighet.....	6
6	Kultur ger hälsa.....	7
7	Prioriterade grupper	7
7.1	Barns kultur och kultur för barn	7
7.2	Kultur för äldre.....	8
7.3	Minoriteternas kultur.....	8
7.4	Funktionshindrade.....	9
8	Vårt gemensamma kulturansvar	10
8.1	Offentliga medel.....	10
8.2	Privat sektor	10
8.2.1	Inför kulturcheckar	11
8.2.2	Sponsring.....	11
8.3	Ideell sektor.....	12
9	En kristdemokratisk kulturbudget	13
9.1	Kulturpolitik – politikområde 28.....	13
9.2	Mediepolitik – politikområde 27	14
9.3	Ungdomspolitik – politikområde 29.....	14
9.4	Folkrörelsepolitik – politikområde 30.....	15

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ideologisk bas för kulturpolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om amatörkulturen och den professionella kulturverksamheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturens betydelse i biståndsarbete.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av långsiktighet i statens stöd av kulturlivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bevarande av minoritetsgruppernas kultur.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om de funktionshindrades delaktighet i kulturlivet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kultur för äldre.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning av de offentliga insatserna på kulturområdet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturcheckar.²
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag på ändringar i skattelagstiftningen som syftar till att underlätta sponsring av allmännyttiga ändamål.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etiska riktlinjer för kultursponsring.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturens inverkan på hälsan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att stärka och utveckla den ideella sektorn.
14. Riksdagen anvisar för budgetåret 2006 med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
28:1 Statens kulturråd	47 328	-1 000
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet (Amatörkulturens centralorganisationer)	235 030	5 000
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet (Medel för regeringens disposition)	235 030	-2 000
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	755 596	40 000
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (fria grupper)	159 441	10 000
28:9 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (En bok för alla)	124 329	-5 000
28:9 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (Kulturtidskrifter)	124 329	6 000

Fel! Okänt namn på

Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
28:10 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	275 000	-275 000
28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsin- formation och litteratur	15 428	1 000
28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet	56 049	2 000
28:26 Bidrag till kulturmiljövård	260 618	30 000
28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	235 000	15 000
28:28 Centrala museer: Myndigheter	870 768	-62 000
– Fri entré		-60 000
28:29 Centrala museer: Stiftelser	220 818	-8 000
– Fri entré		-10 000
28:30 Bidrag till regionala museer	152 225	10 000
– Fri entré barn och unga		10 000
28:31 Vissa museer Sveriges teatermuseum	54 663	1 500
28:32 Bidrag till icke-statliga kulturlokaler	9 898	3 000
28:39 Stöd till trossamfund (lokalbidrag 10 miljo- ner samt verksamhetsstöd 5 miljoner kronor)	50 232	15 000
29:9 Bidrag till nationell och internationell ung- domsverksamhet (ungdomar i riskmiljöer)	128 355	-40 000
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	28 826	5 000
Nytt anslag! Satsning museernas samlingar		200 000
Nytt anslag! Kultur för barn och unga		85 000
Nytt anslag! Kultur i äldreården		17 500
Summa för utgiftsområdet	9 582 506	53 000

¹Yrkande 3 hänvisat till UU.

²Yrkandena 9 och 10 hänvisade till SkU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Kultur finns där människor finns. Den uppstår i mötet mellan människor och skapas av oss alla gemensamt. Kulturen är ingenting statistiskt utan något levande som ständigt är i förändring. Vi är alla medskapare av kulturen men vi är också formade av den. Vårt sätt att tala, vårt sätt att tänka, ja själva språket är präglad av vår kultur. Kulturen ger oss mening i nuet, men den bär också våra historiska rötter och föder visioner för framtiden.

Kulturen i dess vidaste betydelse är ogripbar, den varken kan eller ska styras av politiska beslut. Men kulturen kan också vara konkret och tydlig. Den kan manifesteras genom konkreta föremål och upplevelser. En konsert, en bok, en möbel, ett tv-program eller en musiklektion är allt exempel på kulturens uttrycksformer i vardagen.

Att helt definiera vad kultur är låter sig inte göras. Vi kommer aldrig att finna det exakta svaret. Genom att ständigt ställa frågor och diskutera kulturens väsen kan vi dock berika och utveckla vår syn på kultur och därigenom också vår kulturpolitik. Kulturpolitikens uppgift får aldrig bli att försöka styra kulturens utveckling. Politikens uppgift är i stället att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge alla människor möjlighet att delta i ett fritt kulturliv. Med kulturen som mål och medel kan fler människor finna harmoni i tillvaron.

Vi presenterar vår syn på kulturens olika områden i flera olika motioner till exempel:

- Kr390 Kulturarvet.
- Kr416 Bibliotek och läsning.
- Kr417 Skapande verksamhet.
- Kr414 Folkbildning, folkrörelser och den ideella sektorn.
- Kr413 Mediepolitik.
- Kr415 Kultur och hälsa.

I den här motionen vill vi ge en övergripande bild av vår syn på kultur och kulturpolitikens mål och ansvar.

4 Den kristdemokratiska kulturpolitikens rötter

Kulturen har en självklar plats i den kristdemokratiska politiken, och det är i den kristdemokratiska ideologin som näringen till vår kulturpolitik hämtats. Därifrån kommer de tre grundprinciper som utgör basen för vår syn på kulturen och kulturpolitikens ansvar.

För det första grundas vår kulturpolitik i den kristdemokratiska *människosynen* – hennes förutsättningar, behov och uppgift. Kristdemokraterna menar att människan kräver tillfredsställelse av mer än materiella behov för att leva ett gott liv. För att växa och bli hel krävs en immateriell, andlig och kulturell

dimension liksom relationer och gemenskap med andra. Att värna om människans immateriella inre liv är därför lika självklart för oss som att garantera hennes materiella behov. Kulturen utgör en avgörande del i människors tillvaro. Genom kulturen kan människor finna mening i tillvaron och utvecklas både som individer och i sina relationer med andra. Att värna kulturen är därför en grundläggande uppgift för politiken.

Den kristdemokratiska ideologin handlar också om *ansvar* och *förvaltningskap*. Kristdemokraterna menar att vi har en skyldighet att efter bästa förmåga förvalta det som lämnats till oss. Det handlar naturligtvis om att värna jordens materiella tillgångar men också om att bevara det immateriella arv av tankar, värderingar och idéer som lämnats till oss från tidigare generationer. Bevarandet av kulturarvet, såväl det andliga som det materiella, är därför självklart för oss. Det handlar både om de kulturvärden som lämnats till oss från tidigare generationer och om de som tillkommer i vår egen tid.

Den tredje princip i den kristdemokratiska ideologin som ligger till grund för vår kulturpolitik handlar om samhällets maktfördelning. Vi menar att all politik måste bygga på *subsidiaritet*. Alla beslut skall fattas så nära den enskilda människan som möjligt. Endast i de fall man kan motivera att det är mest effektivt att besluten fattas på en högre nivå skall besluten flyttas dit. Grundprincipen är att högre nivåer skall vara ett stöd för de lägre. Kulturpolitiken ska utifrån detta synsätt utgå ifrån den enskilda människan och hennes behov. Kulturen ska inte styras av beslut uppifrån utan frodas bland de människor som utgör hennes kärna.

Med människan i centrum och med aktning för kulturens oersättliga roll för hennes välbefinnande bygger vi den kristdemokratiska kulturpolitiken.

5 Kultur för alla överallt

År 1996 antog riksdagen de kulturpolitiska mål som ligger till grund för den nationella kulturpolitiken. Det andra målet lyder ”att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande”. Eftersom vi tror att kulturupplevelser har en avgörande betydelse för varje människa blir detta så kallade jämlikhetsmål av särskilt stor betydelse. Alla människor oavsett bakgrund och förutsättningar ska få del av kulturens möjligheter, och då måste alla hinder för människors delaktighet i kulturlivet undanröjas. Kulturen måste finnas överallt och vara tillgänglig för alla. Kulturen ska också genomsyra och befrukta alla sektorer i samhället eftersom kulturen bidrar till välfärd, livskvalitet och utveckling på alla områden. Vårt mål är att det inom alla politikområden ska finnas lyhörddhet för kulturens värde för människor.

Fel! Okänt namn på

5.1 Professionellt kulturskapande och ideella insatser

Om kulturpolitiken ska se till varje människas behov av kulturella upplevelser måste den också stödja och uppmuntra såväl till professionalitet och kulturellt yrkesengagemang som till amatörkultur och ideella insatser. Professionella kulturarbetare kan inte ersätta ideella insatser, lika lite som amatörer kan ersätta professionella konstutövare med lång skolning. En nationell kulturpolitik måste sträva efter att ge konstnärer och kulturarbetare villkor som gör det möjligt att verka professionellt men också att stärka den levande amatörkultur som finns i landet. De olika nivåerna är beroende av och ska stödja varandra.

5.2 Kulturellt arbete i andra länder

Ska kulturpolitiken verka för en kultur för alla överallt krävs att vi även ser utanför vårt lands gränser. Sverige bidrar till utveckling i andra länder genom bistånd. En stad i spillror behöver materiellt bistånd men en trasig människa behöver mer än mat för att bli hel. Kultur kan därför utgöra ett immateriellt bistånd, något som bör uppmärksammas i den svenska biståndspolitik. På kort sikt kan det röra sig om en stunds skratt eller njutning, medan det på längre sikt kan handla om uppbyggande av kulturella institutioner och infrastrukturer. Det fria ordet har stor betydelse för att ett samhälle skall kunna växa i och bevara demokratin. Möjligheten till kommunikation genom böcker och tidningar bör vara viktiga kulturella inslag i en biståndssatsning med yttrandefrihet och demokrati som mål.

6 Helhet och långsiktighet

En viktig uppgift för kulturpolitiken är att verka med förståelse för de kulturella verksamheternas natur. Kristdemokraterna menar att nyckelord i detta arbete är lyhördhet, långsiktighet och helhetssyn. En orkester som tvingas lägga ner sin verksamhet på grund av tillfälliga besparingar återuppstår inte med automatik när medlen kommer tillbaka. Ett museum som skall vårda ett fysiskt kulturarv skall inte behöva se delar av samlingen bokstavligen ätas upp av skadeinsekter för att medelstilletdelningen inte räckte till ett visst år. Engångssatsningar kan i vissa fall vara välbehövliga injektioner, men erfarenheter måste tas till vara och användas i det långsiktiga arbetet. Vi anser att den socialdemokratiska regeringen ofta, på område efter område, låter tillfälliga prioriteringar styra och att man gör satsningar utan att se till långsiktighetens betydelse. En höjning av ett anslag ett år som sedan tas tillbaka året efter skapar enbart otrygghet och försvårar möjligheten till långsiktiga satsningar. Statlig kulturpolitik ska präglas av långsiktighet.

7 Kultur ger hälsa

Vi har hittills framför allt fokuserat på kulturens betydelse för människors psykiska välbefinnande. Många undersökningar under senare år har dock pekat på kulturens betydelse även för den fysiska hälsan. Människor som regelbundet tillägnar sig konstnärliga upplevelser lever längre och mår bättre än de som inte gör det.

Även betydelsen av kultur både för den allmänna folkhälsan och i direkta vårdssituationer blir alltmer uppmärksammas. Många sjukhus och andra vårdinrättningar intresserar sig numera för kulturens möjligheter att påverka patienternas hälsa. Såväl den nära kulturen, i form av böcker, konst och musik, som den yttre sjukhusmiljön, i form av arkitektur och inredning, påverkar patienter och personal. De flesta konstformer manar till kommunikation och eftertanke, vilket verkar stimulerande för alla människor som befinner sig i sjukhusmiljön. Konsten kan inbjuda till samtal i en påfrestande situation eller verka lugnande i en stressad miljö. En sjukhusclown som lockar till skratt kan vara ett väl motiverat kulturmedel, likaså en musikerapeut i ångestdämpande verksamhet. Det är därför av stor vikt att även vi som beslutsfattare tar dessa nya erfarenheter till oss och låter det påverka våra politiska ställningstaganden. Insatser för kultur i vården får inte bli en satsning som enbart görs för de kronor som eventuellt blir över. Vi utvecklar vår syn på kultur och hälsa i motionen *Kultur ger hälsa*.

8 Prioriterade grupper

Om kulturen ska nå ut till alla överallt måste det offentliga ta ett särskilt ansvar för de grupper i samhället som har svårt att göra sina röster hörda och vars kulturella upplevelser är beroende av offentligt stöd. Det handlar om barn och ungdomar men också om funktionshindrade och olika minoritetsgrupper.

8.1 Barns kultur och kultur för barn

FN:s konvention om barns rättigheter som Sverige undertecknade 1989 ställer krav vad gäller barns och ungdomars kulturella rättigheter. Här garanteras barn och ungdomar en kulturell identitet och här formuleras i klartext barns rätt till vila och fritid, lek och rekreation, det vill säga rätten att vara barn. Det finns många tecken på att barns delaktighet i kulturella aktiviteter har stor betydelse för deras emotionella och sociala utveckling. Forskning visar att barn som regelbundet ägnar sig åt någon kulturell verksamhet får större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Förmågan att kunna känna igen och definiera sina egna känslor är avgörande för att förstå andras känslor, att känna empati, och därigenom utvecklas barnets kommunikativa kompetens.

Fel! Okänt namn på

När vi ska utveckla en kulturpolitik för barn är det lätt att fokusera alltför starkt på kultur för barn, alltså kultur som är formulerad *av vuxna för barn*. Det är de vuxna som sätter dagordningen och som styr barnens skapande. Vi glömmer lätt barnens egna kulturella uttryck, barns kultur. Det lilla barnet har en naturlig fallenhet för att uttrycka sig genom berättelser och teckningar, genom sång och dans. Barnens egen kultur måste tas till vara. Barn som ges möjlighet att utveckla sin egen kultur stärker sin fantasi och självkänsla.

Barn måste under uppväxten ges möjlighet att ta del av och delta i olika kulturella aktiviteter. Vi måste kombinera barns eget skapande med ett rikt utbud av kulturella aktiviteter för barn. Därför vill vi införa fri entré för barn och unga upp till 19 år på alla statliga *och* kommunala museer. Det innebär att vi säger nej till regeringens generella satsning på fritt inträde till de statliga museerna. Genom denna prioritering når vi ut med satsningen till hela landet och koncentrerar den till att gälla en av kulturpolitikens prioriterade grupper, barn och unga.

Kulturen måste få en plats i skolans vardag. Den får inte reduceras till att bli tillfälliga kulturevenemang utan koppling till den övriga verksamheten. Det finns tecken som tyder på att kulturaktiviteterna minskat i skolorna under de ekonomiskt svåra åren på 1990-talet. För att stärka barns kontakt med kultur vill vi införa en statlig satsning för kultur i förskola och skola. Vi satsar för detta ändamål 170 miljoner kronor årligen, vilket motsvarar ca 130 kronor per barn och år. Satsningen presenteras närmare i motionen *Skapande verksamhet*.

Kristdemokraterna är även positiva till den aktionsgrupp för barnkultur som tillsatts, och vi hoppas att de kommer att presentera många intressanta förslag för att utveckla kulturen för och av barn.

8.2 Kultur för äldre

Kultur ger bättre hälsa. Det har flera forskningsprojekt visat de senaste åren. Inte minst bland äldre kan kulturen ha en avgörande betydelse för såväl den fysiska som psykiska hälsan. Äldre som är beroende av hemtjänst eller som bor på ett äldreboende har ofta svårt att själva ta sig ut för att delta i olika kulturevenemang. Därför vill vi satsa 17,5 miljoner kronor för 2006 och 35 miljoner kronor för 2007 för att nå ut med kulturella upplevelser till de äldre. Satsningen riktas huvudsakligen till dem som bor i serviceboenden eller som har hemtjänst. Resurserna kan användas till allt från högläsning och musikevenemang till målerikurser.

8.3 Minoriteternas kultur

Sverige är inte ett homogent samhälle och har kanske aldrig heller varit det. I vårt land har det alltid funnits många grupper av människor från olika länder och med olika kulturer. Det är människor som på olika sätt påverkat och influerat den svenska kulturen. I vår tid med ett alltmer globalt samhälle är

denna påverkan tydligare än någonsin. Invandringen till vårt land ger oss fantastiska möjligheter att se och ta till oss nya kulturella uttryck och sedvänjor.

Det finns ett fyrtiotal så kallade nationella minoritetsgrupper i Europa. Med begreppet nationell minoritet avses ett folk som har historisk hemortsrätt i Europa och som talar ett annat språk än det officiella i landet. I Sverige finns det fem nationella minoriteter med egna språk som är lagfästa som minoritetsspråk, samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch. Alla grupperna har en lång tradition i Sverige, och de har trots att de befunnit sig i minoritet bevarat sitt språk och sina kulturella särdrag. Det är av stor vikt såväl för minoritetsgrupperna som för den svenska kulturen att deras kultur bevaras. Möten med andra kulturer, särskilt de som utvecklats i symbios med den svenska, berikar den svenska kulturen.

Eftersom språken är avgörande för att definiera de nationella minoriteterna är det lätt att insatserna för att bevara kulturen enbart riktar in sig på just språket. Ytterligare en anledning till detta kan vara att det västerländska samhället är en skriftkultur, och för oss är bevarandet av kulturen i mångt och mycket ett bevarande av språket. Det är därför av avgörande betydelse att de insatser som görs för minoritetskulturer även kommer andra kulturyttringar till del. För vissa minoritetsgrupper kan bevarandet av till exempel danser eller sånger vara minst lika viktigt som det skrivna språket.

8.4 Funktionshindrade

Funktionshindrade är på många sätt en utsatt grupp i samhället, och möjligheterna att få del av det samhället har att erbjuda är ofta begränsade. När det gäller delaktigheten i kulturlivet kan det ofta vara den rent fysiska otillgängligheten som förhindrar delaktigheten. En konsertlokal utan hörselslinga eller ett museum utan hiss kan ibland göra det omöjligt för den funktionshindrade att få del av en kulturupplevelse. Vi anser att samhället på ett tydligare sätt måste uppmärksamma de problem som finns och undanröja hindren för funktionshindrades möjlighet att delta i kulturlivet. Det måste vara ett krav att alla kulturinstitutioner medvetet arbetar med denna problematik och anpassar sin verksamhet för dessa grupper. Som exempel kan nämnas Nordiska museets reliefer för synskadade bredvid montrarna i utställningen. För att stärka de funktionshindrades delaktighet i kulturlivet ökar vi de statliga bidragen till kulturlokaler. Det är resurser som bland annat kan användas till handikappanpassning.

Det är anmärkningsvärt att när regeringen för några år sedan gjorde en utvärdering av det så kallade jämlikhetsmålet i kulturpolitiken avklarades de funktionshindrades situation på fyra rader. Inga brister eller problem nämnades. Vi anser att Kulturrådet bör få i uppgift att utreda de funktionshindrades delaktighet i och tillgänglighet till kulturlivet. Det är en undersökning som kan ligga till grund för statliga insatser för att öka de funktionshindrades delaktighet i kulturlivet.

Fel! Okänt namn på

9 Vårt gemensamma kulturansvar

I enlighet med den kristdemokratiska förvaltarstämman anser vi att alla har ett ansvar för kulturen. Det gäller för varje individ men även för samhällets olika nivåer. Det är inte enbart det offentliga som ska ta ansvar för ett levande kulturliv utan även den privata och den ideella sektorn.

9.1 Offentliga medel

Att staten tar ett nationellt ansvar för kulturpolitiken innebär att den säkerställer verksamheter av nationellt intresse, till exempel nationalscener och ansvarsmuseer. I det nationella intresset ligger också att verka för ett levande kulturliv i hela landet. För detta byggs en kulturell infrastruktur med regionala stöddepunkter i form av institutioner och scener. Det är dock viktigt att poängtera att även om stöd kommer centralt ifrån är det viktigt att besluten och utvecklingen av verksamheten får ske lokalt. Vi ser därför med spänning fram emot en utvärdering av de försök som pågår med regional bidragsfördelning.

Det är viktigt att det offentliga stödet från staten, regionerna och kommunerna samordnas. I dag finns flera brister bland annat vad gäller mål och inriktning. De olika offentliga bidragsgivarna ställer upp olika mål, vilket gör att kulturskaparna tvingas dra åt olika håll för att få del av det offentliga stödet. Det är inte rimligt. En större samordning av de offentliga resurserna och ett större gemensamt ansvar skulle gynna kulturlivet i Sverige.

I det statliga stödet till kulturen ingår även en reducerad moms. Den så kallade kultur Momsen på 6 % omfattar bland annat teater- och konsertbiljetter, inträde på museer, böcker, biobiljetter med mera. Problemet är att reglerna inte är enhetliga. Vissa delar av kulturlivet beskattas med full moms men inte andra, den så kallade dansbandsmomsen är ett omtalat exempel. Skatteutskottet gjorde för ett par år sedan ett tillkännagivande till regeringen om en översyn med syfte att skapa en mer sammanhållen kultur Moms. Den så kallade Mervärdesskatteutredningen har sedan dess arbetat med denna och andra momsfrågor. En första delrapport presenterades i juni och i den föreslås en enhetlig moms över alla områden, vilket alltså innebär att de reducerade momssatserna tas bort. För kulturens del skulle förslaget innebära en kraftig höjning av moms. Kristdemokraterna anser inte att det är ett rimligt förslag eftersom det skulle drabba kultursektorn hårt. Möjligheten att införa en lägre momssats anser vi vara ett bra sätt för staten att uppmuntra prioriterad verksamhet.

9.2 Privat sektor

Det finns i dag ett stort intresse från företag att ta ett ansvar för samhällsutvecklingen utöver sin rent affärsmässiga verksamhet. En sådan möjlighet är att stödja och främja ett levande kulturliv till exempel genom sponsring. Genom ett ökat samarbete med näringslivet kan även kulturens institutioner nå

nya grupper av människor med sin verksamhet. Möjligheterna för privata aktörer att ta ett ekonomiskt ansvar för kulturen ska därför förbättras. Ett långsiktigt samarbete mellan kultur och näringsliv, som bygger på respekt och som inte inskränker den konstnärliga friheten, kan ge vidgade möjligheter i form av både bättre finanser och nya arbetsformer. Den privata finansieringen till exempel via sponsring ska dock i de flesta fall ses som ett komplement till och inte en ersättning för statliga insatser.

9.2.1 Inför kulturcheckar

Kunskapen om kulturens betydelse för människors hälsa bör komma företagen till del. Det bör också bli möjligt för företag att bidra till sina anställdas kulturella upplevelser genom skapandet av ett system med kulturcheckar. Kulturcheckarna ska vara en skattebefriad löneförmån från arbetsgivaren till löntagaren och den ska inte heller belasta företaget med skatter eller sociala avgifter. De skattemässiga villkoren ska alltså vara desamma som när företag i dag subventionerar motionsaktiviteter för personalen. Kulturchecken ska vara ett betalningsmedel som kan användas för inköp av till exempel böcker, konst, teater, konserter, opera, balett, museibesök med mera. Kulturchecken kan skötas och organiseras av en stiftelse där det ingår utvalda institutioner och organisationer inom kulturlivet som även ansvarar för att teckna avtal med de intressenter vars verksamhet eller produkter kan köpas med kulturchecken. Kulturchecken skulle ge fler människor möjlighet att få del av olika kulturupplevelser, vilket har positiva effekter på hälsan.

9.2.2 Sponsring

Att sponsra kulturverksamhet är en möjlighet för företag att ta ökat samhällsansvar, något som bör uppmuntras. Om kultursponsringen ska bli mer omfattande än i dag förutsätter det att reglerna för sponsring blir tydliga och förutsägbara. I dag är lagen så otydlig att lokala skattemyndigheter gör egna tolkningar av när avdragsrätten för sponsring ska gälla.

Föreningen Kultur och näringsliv har gjort en jämförande studie om avdragsrätten för kultursponsring i ett antal europeiska länder. Den största skillnaden menar utredarna är inställningen till så kallade direkta och indirekta motprestationer. I Sverige görs en mycket tydlig distinktion mellan dessa två. Om ett företag vill sponsra exempelvis en kulturinstitution måste institutionen ge direkta motprestationer, i form av till exempel inträdesbiljetter och lokalutlåning, som motsvarar exakt den summa som företaget betalat för att företaget ska få dra av kostnaden vid beskattning. Indirekta vinster för företaget som att deras namn förknippas med institutionen, så kallad imageskapande eller goodwill får inte inräknas. Var gränserna går är naturligtvis i många fall svårt att avgöra, vilket skapar en stor osäkerhet. I andra länder som Danmark och Storbritannien görs ingen distinktion mellan direkta och indirekta motprestationer, vilket förenklar möjligheterna till sponsring. Undersökningen visar även att det finns en tydlig skillnad i inställningen till sponsring. I flera av länderna som undersökts har lagändringar gjorts på senare år för att förenkla

Fel! Okänt namn på

sponsring, och när tveksamma fall uppstått har det oftast bedömts i en positiv riktning för företaget. Sponsring ses som något positivt som bör uppmuntras.

I motsats till den socialdemokratiska regeringen vill Kristdemokraterna se kultursponsring som en möjlighet och inte som ett hot. Skatteutskottet gjorde glädjande nog för ett par år sedan ett tillkännagivande till regeringen rörande en översyn av regelverket kring sponsring med syftet att skapa en större tydlighet. Översynen blev dock en stor besvikelse. Regeringen konstaterar helt enkelt att några förtydliganden inte behövs utan att det räcker att skattemyndigheten tar fram nya riktlinjer. Nu har sådana riktlinjer tagits fram, och det återstår att se om detta kommer att vara en tillräcklig åtgärd. Vi tror dock inte att detta är tillräckligt utan att en förändring i lagstiftningen är nödvändig för att uppmuntra och underlätta sponsring.

Självklart finns risker med sponsring, och det är nödvändigt att de institutioner som tar emot sponsring också är medvetna om dessa. Vi anser att kulturinstitutionerna ska ställa upp etiska riktlinjer för sponsring samt föra en aktiv debatt om kultursponsringens påverkan på verksamheten. På så sätt skapas medvetenhet om såväl sponsringens risker som möjligheter, vilket är nödvändigt om kultursponsringen ska öka. Regeringens översyn av sponsringen bör även medverka till att sådana riktlinjer kommer till stånd.

Ett annat område inom skattelagstiftningen som motverkar företagens möjligheter att ta ett ansvar för kulturen är avskrivningsrätten för inköp som till exempel omfattar designade möbler men inte konstverk. Detta problem har vi utvecklat i motionen *Skapande verksamhet*.

9.3 Ideell sektor

Mer och mer kommer att ske utanför institutionerna. Projekten, de sinnrika finansieringslösningarna, festivalerna, nätverken, samarbetsmodellerna, entreprenörerna och eldsjälarna är inte nödlösningar i brist på institutionell fasthet, struktur och resurser utan början till något nytt, en öppen kulturpolitik.

(Ur *Kulturens vägar* av Sven Nilsson).

På gräsrotsnivå runtom i Sverige pågår ett spännande arbete. Fler och fler har slutat fråga vad stat eller kommun kan göra för dem och i stället tagit saken i egna händer. Ofta har de mot alla odds nått fantastiska resultat. Den ideella sektorn är en kraft och en tillgång i det kulturella nätverket. Det är en kraft som inte kan dirigeras uppifrån, men som kan stödjas på ett positivt sätt av statsmakterna. Kristdemokraterna vill se en nystart på det nationella stödet för utveckling av den ideella sektorn. Den socialdemokratiska regeringen har under många år visat ett obegripligt ointresse för dessa frågor. Nu har man visserligen tillsatt en arbetsgrupp inom departementen och har utlovat en översyn av den ideella sektorn. Trots dessa löften lyser alla initiativ med sin frånvaro. Den översyn som skall göras har enligt departementet inte ens påbörjats trots att beslutet togs för två år sedan. Vi begär därför att regeringen uppfyller sina löften och påbörjar ett arbete för att stödja och utveckla den ideella sektorn.

10 En kristdemokratisk kulturbudget

Kristdemokraterna har flera motioner på kulturområdet där vi mer utförligt presenterar vår syn på olika områden inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Här ges enbart en kort beskrivning av varje politikområde samt en presentation av våra förslag till budgetförändringar.

10.1 Kulturpolitik – politikområde 28

Kulturpolitik är ett mycket stort och viktigt område som täcker in såväl teatrar och fria grupper som museer, bibliotek och konstnärstöd. Kristdemokraterna menar att andliga och kulturella värden har en avgörande betydelse för varje människas utveckling och hennes gemenskap med andra. Därför har kulturen en självklar roll i den kristdemokratiska politiken, och de senaste åren har vi satsat mer än regeringen på detta område.

I årets budget gör vi fler stora satsningar på kulturens område. Vi genomför bland annat en kultursatsning för barn och unga på 170 miljoner kronor årligen med start i juni 2006. Denna satsning kompletteras med en satsning på kultur i äldrevården under 2006 och 2007 på sammanlagt 42,5 miljoner kronor.

Även en stor satsning på museernas samlingar föreslås. Regeringens föreslagna satsning anser vi huvudsakligen syfta till att minska arbetslösheten under valåret. En satsning på museernas samlingar ska utgå från museernas behov och resurserna ska användas där de gör mest nytta oavsett om det handlar om att anställa mer personal, nya förvaringslokaler eller konserveringsinsatser. Huvudinriktning ska vara att bevara vår gemensam kulturskatt inför framtiden, inte att lösa ett arbetsmarknadspolitiskt problem. För detta avsätts 200 miljoner kronor under 2006 och 2007.

Kristdemokraterna vill införa fri entré på att alla statliga och regionala museer för barn och ungdomar upp till 19 år. Därmed säger vi nej till regeringens satsning på fritt inträde på de statliga museerna. Fritt inträde för alla barn och vuxna på de statliga museerna kostar 96 miljoner kronor. Det är en mycket stor satsning som måste ställas mot andra kulturpolitiska prioriteringar. Satsningen gynnar också framför allt de som bor i Stockholmsområdet och där riskerar den dessutom att slå ut andra privata eller stiftelsedrivna museer. Vi vill därför införa fri entré för barn och unga på samtliga statliga och regionala museer. Då når satsningen ut i hela landet och resurser frigörs för andra viktiga kulturpolitiska satsningar.

Ett mål i vårt kulturpolitiska arbete är att kulturen ska finnas tillgänglig för alla överallt. I dag är kulturen ofta koncentrerad till storstadsområdena, och därför är det nödvändigt att staten stöder kulturen även i andra delar av landet. Därför gör vi förutom satsningen på de regionala museerna också en ekonomiska satsning på den regionala teatern, dansen och musiken med 40 miljoner kronor.

Utöver satsningen på den regionala verksamheten görs även en satsning på 30 miljoner kronor på kulturmiljövården för 2006 samt ytterligare 32 miljoner

Fel! Okänt namn på

kronor sammanlagt under 2007 och 2008 bland annat för att kunna genomföra några av de förslag som lagts fram av den så kallade bebyggelseutredningen.

Under 2006 satsar vi dessutom bland annat 30 miljoner kronor på de fria grupperna, bland annat för att kompensera för bristande pris och löneuppräknings, 5 miljoner kronor på amatörkulturen och 1 miljoner kronor till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur. Dessutom görs en satsning på kulturlokaler, se nedan politikområde 30.

Vi utvecklar vidare vår syn på kulturpolitikens område i motionerna *Kulturarvet, Bibliotek och läsning* och *Skapande verksamhet*.

10.2 Mediepolitik – politikområde 27

I en politisk demokrati har den fria åsiktsbildningen en avgörande betydelse. Den politiska kommunikationen och åsiktsbildningen kan ske på många olika sätt, men det är dock oftast genom medierna som skilda åsikter och opinioner når den stora allmänheten. Staten har ett ansvar för att yttrandefriheten i praktiken kan utnyttjas. Det övergripande målet för statsmakternas agerande gentemot medierna måste vara att demokratin stärks och fördjupas. Tillsammans kan medierna genom debatt, nyhetsförmedling och annan information ge underlag för medborgarnas fria och självständiga ställningstaganden. Medierna ska bidra med information till samhällsmedborgarna, men de ska också granska institutioner, organisationer och företeelser samt vara ett forum där många olika röster får komma till tals. Här har public service-företagen en viktig roll att spela.

Det är viktigt med en mångfald av oberoende medie företag. Mångfald i medierna är snarare ett medel för att främja demokratin och därmed den fria åsiktsbildningen än ett mål i sig. En statlig massmediapolitik måste inriktas på att främja mångfalden inom massmedierna.

Anslagen inom mediepolitiken går bland annat till att bekosta Statens biografbyrå och Granskningsnämnden för radio och TV. Två viktiga instanser för att främja en god kvalitet i medierna.

Vår syn på mediepolitiken utvecklas vidare i motionerna *Mediepolitik* och *Mediepolitik och medielagstiftningen*.

10.3 Ungdomspolitik – politikområde 29

En statlig ungdomspolitik bidrar till att skapa en helhetsbild av ungdomars situation. Den kan bidra till en samordning av de statliga insatserna för ungdomar samt stödja föräldrar, kommuner, ideella organisationer och andra krafter i samhället. Inte minst måste politiken, samtidigt som den medger att ungdomar själva formar sin framtid, befästa att värderingar som människolivets okränkbarhet, varje människas värde och rätt till integritet förmedlas till varje ny generation. Att förneka behovet av en samlad ungdomspolitik är att

blunda inför de särskilda problem som möter ungdomar på deras väg in i vuxenlivet.

När en nationell ungdomspolitik utformas är det viktigt att inte enbart se ungdomstiden som en livsfas där intresset bara är riktat mot framtiden, att inte se ungdomsåren enbart som en förberedelse för vuxenlivet utan att också se ungdomstiden som en viktig tid här och nu. Ungdomspolitiken måste ta sin utgångspunkt i och ta till vara det engagemang och de erfarenheter som ungdomar har i olika samhällsfrågor.

Det statliga stödet till ungdomspolitikens område är framför allt ett stöd som går direkt till verksamheter bland ungdomar, och därför är det ett område värt att prioritera. Vi utvecklar vår syn på ungdomsfrågorna vidare i motionen *Ungdomspolitik*.

10.4 Folkrörelsepolitik – politikområde 30

I Sverige finns en lång tradition av ideellt engagemang. Det ideella arbetet har sin huvuduppgift i att skapa gemenskap, helhet och struktur i människors liv. Folkrörelser och frivilligorganisationer fungerar ofta som samhällets känslspröt. De hittar orättvisorna, upptäcker kantigheterna, kartlägger nya områden och antar nya utmaningar. Den ideella sektorn eller sociala ekonomin står för ovärderliga insatser i samhället.

Folkrörelserna utgör en stor del av den ideella sektorn i Sverige, och deras verksamhet är ofta inriktad på folkbildning. Människor samlas frivilligt för att på sina egna villkor ta del av föreläsningar, delta i olika kulturprojekt, diskutera och studera tillsammans. Detta är ett unikt sätt att främja den allmänna medborgerliga bildningen och demokratin.

Regeringen gör under två år en satsning på skolor i segregerade områden, 70 miljoner kronor 2006 och 155 miljoner kronor 2007 under anslag 25:3. Hur och var resurserna ska användas sägs inte men arbetet ska skötas av Myndigheten för skolutveckling. Det är tveksamt om en statlig myndighet är bäst lämpad för att skapa trivsel, trygghet och ordning i skolor i socialt utsatta områden. Vi vill i stället att anslaget ska användas för att fördelas till ideella organisationer för ett aktivt arbete i skolorna med dessa frågor. Det kan till exempel handla om projekt som klassmorfar, kamratstödjare eller läxläsningshjälp. Medlen ska efter ansökan fördelas av Skolverket.

Inom politikområdet folkrörelsepolitik ligger även ett stöd till allmänna samlingslokaler. Bidraget får lämnas till allmänna samlingslokaler för köp, ny- och ombyggnad, standardhöjande reparationer samt för handikappanpassning. Bidragen är väsentliga inte minst ur ett lokalt och regionalt utvecklingsperspektiv och för att göra lokaler tillgängliga för funktionshindrade. På mindre orter och i glesbygd är dessa lokaler ofta den enda samlingspunkten för till exempel barn- och ungdomsarbete och kulturverksamhet. Kristdemokraterna anser att lokalerna har en avgörande betydelse för ett levande kulturliv, och därför fortsätter vi att göra ekonomiska satsningar på detta område och vi höjer anslagen både till allmänna samlingslokaler, icke statliga kulturlokaler och till trossamfundens lokaler med sammanlagt 13 miljoner kronor.

Fel! Okänt namn på

Inom detta utgiftsområde görs även en satsning på trossamfundens verksamhetsbidrag. Trossamfunden har en mycket viktig verksamhet. I ett stressat samhälle behöver människor en plats för vila och andlig återhämtning. Trossamfunden kan vara en sådan plats. Det statliga bidraget till trossamfunden har minskat på senare år, och vi gör därför en satsning på trossamfundens verksamhetsbidrag med 10 miljoner kronor. Vi utvecklar vår politik på området i motionen *Folkrörelser, folkbildning och den ideella sektorn*.

Stockholm den 3 oktober 2005

Gunilla Tjernberg (kd)

Inger Davidson (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Sven Brus (kd)

Torsten Lindström (kd)

Olle Sandahl (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Dan Kihlström (kd)